

TEKSTİL TASARIMINA YÖNELİK KURS PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF COURSE PROGRAMS ON TEXTILE DESIGN

Nurhan BÖYÜKYILMAZ*

ÖZ: Tekstil tasarım kavramı, postmodern çağın getirileri perspektifinde hızlı bir ilerleme gerçekleştirmiş ve rekabet olgusunun uç noktalarda yaşandığı bir sektör haline getirilmiştir. Bu yönden rekabet gücünü artırmanın en kesin yolu özgün tasarımlar oluşturmak ve teknolojik uygulamalar kullanmaktır. Özellikle günümüz tekstil tasarım sektörü incelendiğinde bu alana yönelik yoğun bir talebin olduğu gözlemlenmektedir ve bu talebi karşılamak adına birçok tekstil tasarımına yönelik 4-5 aylık kısa dönemleri kapsayan kurs programlarının yer aldığı kurumlar ile karşılaşmaktadır. Bu araştırmanın amacı, tekstil sektörüne yönelik bir kurs programının sektör ve sektöre istihdam edilecek tasarımcı açısından eğitim sürecinin, malzeme ve teknik bilgi aktarımının, sektörün bu tarz programlardan beklentilerinin ve bu programların yeterliliklerine yönelik görüş ve değerlendirilmelerinin amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak belirlenen bir kurs programı dahilindeki 15 kursiyer ve 4 firmanın katılımı sağlanarak bilimsel bir çalışma ortaya çıkarmaktır. Kursiyer ve firmalardan elde edilen bilgilerin analizleri çerçevesinde veriler uygun başlıklar altında sonuçlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tekstil, tekstil tasarım, tekstil firmaları, tekstil tasarım kursları, tekstil tasarım programları.

ABSTRACT: The concept of textile design has made a rapid progress in the perspective of the gainings of the postmodern age and turned into a sector where the phenomenon of competition is experienced at the extreme points. The most precise way to increase competitiveness is to create original designs and use technological applications. Especially when the textile design sector is examined, it is observed that there is an intense demand for this field. To meet this demand, there are many institutions with short term courses on textile design covering 4-5 months. The purpose of this research is to develop a course program for the textile sector, to introduce a scientific study by providing the participation of 4 companies and 15 trainees within the scope of a course program determined through the use of a non-probabilistic paradigm method of the opinions and evaluations of the sector regarding the sufficiency of these programs and expectations from such programs in terms of the designer to be employed in the sector, training process, material and technical information transfer. The data were finalized under appropriate headings in the framework of the analysis of the information obtained from the trainees and companies.

Keywords: Textile, textile design, textile companies, textile design courses, textile design programs.

* Hacı Bayram Veli Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tekstil Tasarımı Programı Yüksek Lisans Öğrencisi - nurhanboyukylmaz@gmail.com

1. Giriş

Tekstil sözcüğünün kelime anlamı Türk Dil Kurumu tarafından dokuma ve dokumacılık olarak tanımlanmaktadır (URL-1). Tekstil kelimesinin detaylandırılmış açıklaması ise; hammaddesi lif olan elyafların dokuma, örme, baskı ve iplik gibi süreçlerini kullanım alanlarına dönüştüren, iplikten kumaşa kadar olan kısmıdır. İnsanın barınma, giyinme, süslenme gibi gereksinimlerini karşılamak için kullanılır. Bunun beraberinde uygarlıkların yüzyıllar boyunca oluşturdukları etkileşimler sonucunda Tekstil Kültürü kavramı ortaya çıkmaktadır. Tekstil kültürü, dünya tarihi içerisinde farklı uygarlıkların birbirleri ile etkileşimleri neticesinde ortaya çıkmış olan ürünlerdir. İnsanların temel kültür uğraşı olarak; Avrupa sınırları içerisinde M.Ö. 3000'lerden kaldığı düşünülen İsviçre Robenhausen'de ele geçirilen geç Neolitik devir fragmanları ile birlikte yine aynı şekilde ele geçirilmiş olan Doğu Avrupa'da bulunan M.Ö 6000'lerden kaldığı düşünülen dokuma tezgâh kalıntıları ve Türkiye'nin güneybatısında M.Ö. 8000'lerden günümüze ulaşan fosilleşmiş *Çayönü Textile* olarak tanımlanan kumaş parçası 1993 'de Eastwood tarafından dünyanın en eski figür tasarımlı tekstili şeklinde sınıflandırılmaktadır (Özay, 1995: 76). Bu bilgiler ışığında tekstil kültürünün büyük medeniyet merkezleri olarak Mısır, Mezopotamya, Hindistan, Çin, Orta Asya ve Anadolu sonucuna ulaşılır (Akpınarlı ve diğerleri 2014: 323).

Orta Asya ve Anadolu toprakları üzerinde tekstil kültürünün, yünün büyük bir özveri ve ustalikle ipliğe dönüştürülüp renklendirilmesi ve tasarımıyla bir meslek olarak ortaya koymuş olduğu gelişim süreci kronolojik olarak izlediğinde, Selçuklu Devleti döneminde ihtisas atölyelerinde devam ettirildiği görülür (Kırtunç, 1989: 83). Bu bilgilerin doğruluğunu kanıtlayan bir diğer veri ise 1332 yılında Anadolu'da Denizli yöresine gelen İbni Batu'nun da seyahatnamesinde belirtmiş olduğu bilgilerdir (Atalayer, 1994: 33). Osmanlı Devleti'nin 1299'da kurulup büyük bir İmparatorluk oluşturmasıyla daha da gelişen tekstil ürünleri, en parlak dönemini 16. yüzyılda tekstil sanayi olarak başta Bursa, İstanbul, Bilecik, Denizli, Kastamonu, Ankara, Amasya ve Karaman olmak üzere değişik yörelerde göstermektedir (Tezcan, 1993: 153). Çünkü "ipek ve kıymetli tellerle dokunmuş ipekliler çağlar boyu devletlerin zenginlik ve kudretini simgeleyen ürünler olmuşlardır" (Büber, 2012: 8). Avrupa bu noktada 19.yy'a kadar sadece Doğu ve Orta Doğu'dan ihraç ettikleri ürünlerden ibaret olan tekstil pazarı için "1780-1880 yılları arasındaki zaman dilimi içerisinde almış olduğu radikal bir karar ile tekstil endüstrisinin modern dünyamızdaki yapılması bakımından önemli bir evreye girmesine olanak sağlayarak, teknik alandaki icatların ve yenilikler, büyük miktarlarda baskı ve dokuma kumaş üretiminin sanayi devrindeki dinamizminde etkisi" (Çini, 2001: 66) büyüktür. Bu etkenler sırasıyla;

- 1784 su ve buhar gücü ile çalışan ilk mekanik dokuma tezgâhı,

• 1870 üretim bantları ve elektrik enerjisi kullanılarak oluşturulmuş seri üretim sistemi,

• 1969 yılında ileri otomasyon için akıllı programlanabilir kontrol cihazı ve günümüz siber ağlar üzerinden gerçek nesnelere bilgi işleyen sanal nesnelere bağlanması şeklindeki evrimleridir (Özlale, 2016: 4).

Bu etkenler ışığında *sanayi devrimi* gerçekleştirildi. Dokumada makineleşme ve metalürjide oluşan ilerlemelerle insan gücü yerine buhar gücünün kullanılması neticesinde zanaat ekonomisi ve aile tezgâhları yerini imalathaneler ve fabrikalara bırakarak çağdaş yaşam koşullarına gidildi. Bu çerçevede tasarım, çağdaş yaşamı biçimlendiren ve sanayi öncesi dönemin olgularından ayrılarak tek başına büyüyen bir değer kavramı oluşturdu (Sağocak, 2003: 1-3). Sektörleşme ise beraberinde tasarım ve tasarımcı olgusunu getirmiştir ki; bu konuda erken dönemlerde teknik ve tasarımın merkezi Orta Doğu iken Avrupa da ise hiç şüphesiz bu eylemi gerçekleştiren İtalya olmuştur (İnalçık, 2008: 11).

Tasarım, insanların gereksinimlerini karşılamayı amaçlayan genel estetik, teknolojik ve işlevsellik gibi ileri ölçüde yenilik getirici özelliklere dayanan bir disiplindir. Fazlasıyla karmaşık ve yorucu gözükse de kökeninde disiplinli bir yapıya sahiptir. Dilimize *dizayn* olarak yerleşmiş bu sözcük aslında Latin kökenli *ignore* sözcüğünden gelmiştir (Ekinci, 2008: 1-3). Aynı zamanda tasarım, sanatsal oluşturma ve diğer dış etmenlerden yarı yarıya etkilendiği düşünülen kimliği olan bir kavramdır. Bunun için tasarımda hedef kitle- malzeme, üretim aşaması, işlev ve ekonomik düzey geliri dikkat edilmesi gereken önemli noktalar (Sarıoğlu vd. 2012: 19). Tasarımda ilk eğitimsel atılımın 1919'da Bauhaus Okulunun kurulmasıyla olduğu bir gerçektir (Sarıoğlu, 1992: 393). Şu an içerisinde yer aldığımız süreç düşünüldüğünde, insanın yaşam standartını net bir şekilde ortaya çıkarmakta olan tasarım kavramı oldukça geniş bir perspektife sahiptir. En kısa tanımı ise; değişimin değişen yüzüdür. Tasarım problematiği, probleme getirilen çözümleme yaklaşımları ve yaratıcılığı içerisinde var eden bir süreçtir. Yenilikçi bir kavramdır. Kökeninde var olanın dışında farklı ve estetik olanı ortaya sunma isteği vardır.

19. yüzyılın sonları 20. yüzyılın başlarında I. Dünya Savaşının sonucunda dünyada yaşanan değişimlerin, insanlarda ve toplumlarda bıraktığı izler dışavurum yaşayarak ardı ardına sanat akımları oluşturularak, akımlar doğrultusunda da manifestolar sunularak, kapitalist ve sosyalist düşüncelerin çevresinde tasarım ve işlevsellik olguları tartışılmaktadır. Aslında bu tasarım ve işlevsellik olgusunun ilk olarak Amerika'da *fonksiyonalist gelenek* olarak kendisini göstermiş olmasına karşın bu yaklaşımın açılımı; üretim metotlarının bir tek üretim araç ve gereçlerini değil, aynı zamanda ürünlerin form ve işlevlerini belirtmesidir. Oluşan yeni yaklaşımlar perspektifinde tekstilde fiyat çeşitliliği yerine tasarımsal çeşitliliğe gidilerek, tasarım olgusu diğer tüm alanlarda olduğu

gibi tekstil alanında da reklam kaynağı haline getirilmektedir. Bu şekilde gerçek dünya ve bireysellik terk edilir, makine ve mekanize bir kapsam içinde biçim teorisi geliştirilir, II. Dünya savaşı ile kendisinden oldukça fazla bahsettiren *modernizm* kavramı dünya üzerinde egemen olan endüstriyel tasarım ve çağdaş toplum fikirlerine ilk etapta uygun bulunmasa dahi ilerleyen süreçte hâkimiyet sağlayan tek düşünce sistemini oluşturur. Popüler sanat çerçevesinde *postmodernist* bir algılayış ile varlığını rekabet ve işlev gücü olarak sürdürmekte olan günümüz tasarım algısı mevcuttur (Sağocak, 2003: 5- 43).

Günümüz ışığında tekstil tasarım, estetik öğelerin yanı sıra fonksiyonel, özgünlük ve yaratıcılık noktasında birinci etmen güç olmayı amaçlayan bir eylemdir. Eğer böyle bir eylem olmazsa tekstil tasarım sıfatını kaybederek sanat eseri sıfatı içerisine girer. Bunun için tekstil tasarımın amacı sanat eseri sıfatı içerisine girmeden tekstil sanayisinde bulunan yeni teknolojik malzeme ve teknikler ile yaratma gücünü ve çeşitliliği artırmaktır. Dolayısıyla uygulanacak her tasarımda bulunması hedeflenen ortak nitelikler sırasıyla; insan hoşnutluğu, amaç birliği, fonksiyonel sıra-düzen, dört boyutluluk ve değişmeyen değişimin kendisi düşüncesidir. Çünkü insan sosyal, ekonomik, siyasal, kültürel, estetik unsurların hâkim olduğu, hızlı değişimlerin yaşandığı anlık süreçler içerisinde varlığını devam ettirmekte olduğu bir dünya üzerinde yaşamaktadır. Tasarımlara zaman boyutunu katarak dört boyutlu ele alınmaktadır. Diğer türlü zaman boyutu olmaz ise tasarımlar fonksiyonel kılınmaz. Artık sahip olduğumuz karmaşık yaşam tarzlarımız neticesinde tekstil tasarım olgusu da sınırlarını aşarak farklı boyutlara ulaşmaktadır (Sezgin ve Önlü, 1992: 84- 85).

Gelişen, değişen ve modernleşen dünyamızda, her saniye artmakta olan bilgi trafiği doğrultusunda bu karmaşık trafiği düzenleyebilmek adına uzmanlık alanları oluşturulmuştur (Dur, 2011: 470). Bu uzmanlık alanları dâhilinde günümüz tekstil tasarım sektörü düşünüldüğünde örgün eğitim içerisinde uzmanlaşan tekstil tasarımcısı, aldığı eğitim çerçevesinde sektörün kendisinden beklediği gereksinimleri ve var olan problemleri çözmek için ilk olarak taslaklar oluşturmanın yanı sıra bilgisayar destekli tasarımlar ve sektöre özgü yazılım programlarıyla çok fonksiyonlu, değişik yeni anlatım olanaklarına sahiptir (Akkaya, 2011: 486).

Çağlar boyunca belirli aşamalardan geçerek günümüz şartlarına ulaşan tekstil sektörü, postmodern sanat yapısı içerisinde yer alan kapitalist düşünce doğrultusunda gelişen müşteri istekleri için yeni, çarpıcı ürünler üretmek istemektedir. Bu eylem sonucunda örgün eğitim içerisinden gelen tekstil tasarımcılarının yanı sıra bu sektöre yönelik olarak kurulmuş tasarımcı yetiştirmekte olan kurs programları mevcuttur.

Mevcut olan kurs programlarının değerlendirilmesi ile ilgili olarak araştırmamızın genel amacı; Tekstil tasarımına yönelik kurs programlarının

sektör ve sektöre istihdam edilecek tasarımcı açısından eğitim programının, malzeme ve teknik bilgi aktarımının, sektörün bu tarz programlardan beklentilerinin ve programların yeterliliklerine yönelik görüş ve değerlendirilmelerinin belirlenmesidir. Alt amaçları ise;

- Tekstil sektörü açısından sektöre istihdam edilecek tasarımcıda bulunması gereken özellikler nelerdir?

- Tekstil sektörü içerisinde tasarım sürecinde izlenen aşamalar nelerdir?

- Tekstil firmaları açısından sektöre yönelik tasarım kursların teknik bilgi, malzeme bilgisi ve eğitim programları açısından uygulama aşamaları nelerdir?

- Tekstil firmaları tarafından sektöre yönelik kursların eğitim programlarına ve istihdam ettikleri tasarımcılara ilişkin görüş ve değerlendirmeleri nelerdir?

Şeklinde oluşturularak bu konuda daha önceden ele alınmış kitap, dergi ve makaleler taranarak araştırmayı destekleyecek nitelikteki literatür bilgilerine ulaşılmıştır.

2. Yöntem

İlgili araştırmada nitel araştırma çeşitleri içerisinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma İstanbul İli içerisinde Dijital Baskı Tasarımı alanında faaliyet göstermekte olan bir kurs programı üzerinden yürütülmüştür. Örneklem, gönüllük esasına dayalı olarak 15 kursiyer, araştırmacının katılımı ve isimleri gizli kalmak sureti ile katılımı sağlanmış 4 tekstil firmasından oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu sonucunda elde edilen bilgiler; bulgular ve yorumlar kısmında amaç ve alt amaçlar çerçevesinde uygun başlıklar altında yer yer tablolaştırılarak verilmiştir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Belirlenen örneklem üzerinden ele edilen veriler bu kısımda tablo ve şekil analizleri yorumları yapılarak sunulmuştur.

3.1. Tekstil Sektörü Açısından Sektöre İstihdam Edilecek Tasarımcıda Bulunması Gereken Özellikler

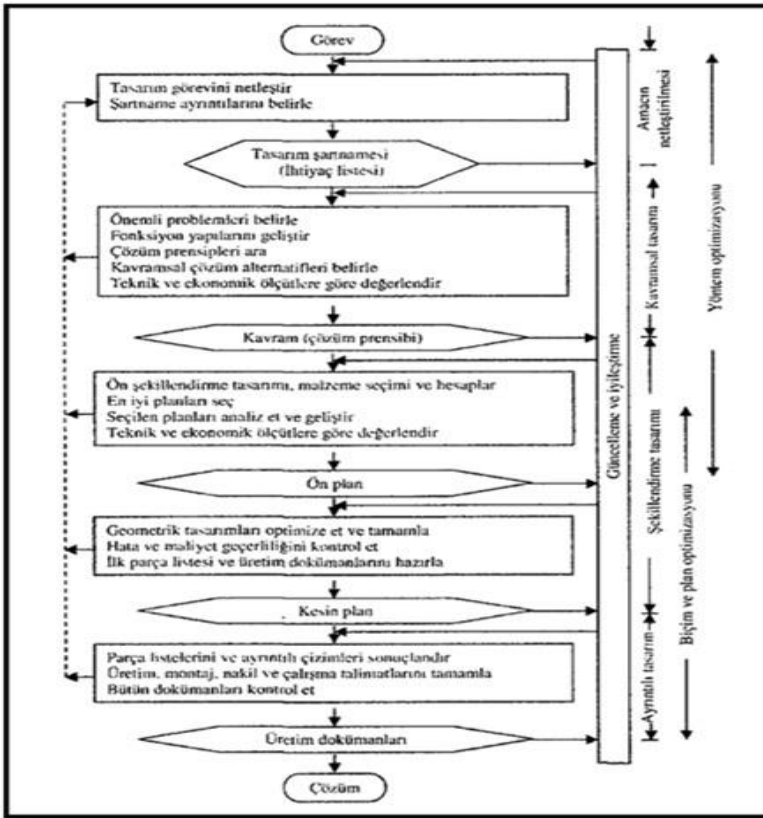
Tekstil sektörü dokuma, örme, baskı, teknik tekstil, nanotekstiller gibi gerek malzeme gerekse üretim aşamaları çok farklı süreçler izleyen geniş bir alana sahiptir.

Sektör içerisindeki alanlar ve bu alanlar bazında istihdam edilecek tasarımcı düşünüldüğünde bir tekstil tasarımcıda bulunması gereken özellikler istihdam edeceği tekstil tasarım alanına göre farklılık arz edecektir. Bunun için bu konuda kesin bir yargı olmamakla birlikte en genel anlamda bir tekstil tasarımcıda bulunması gereken özellikleri;

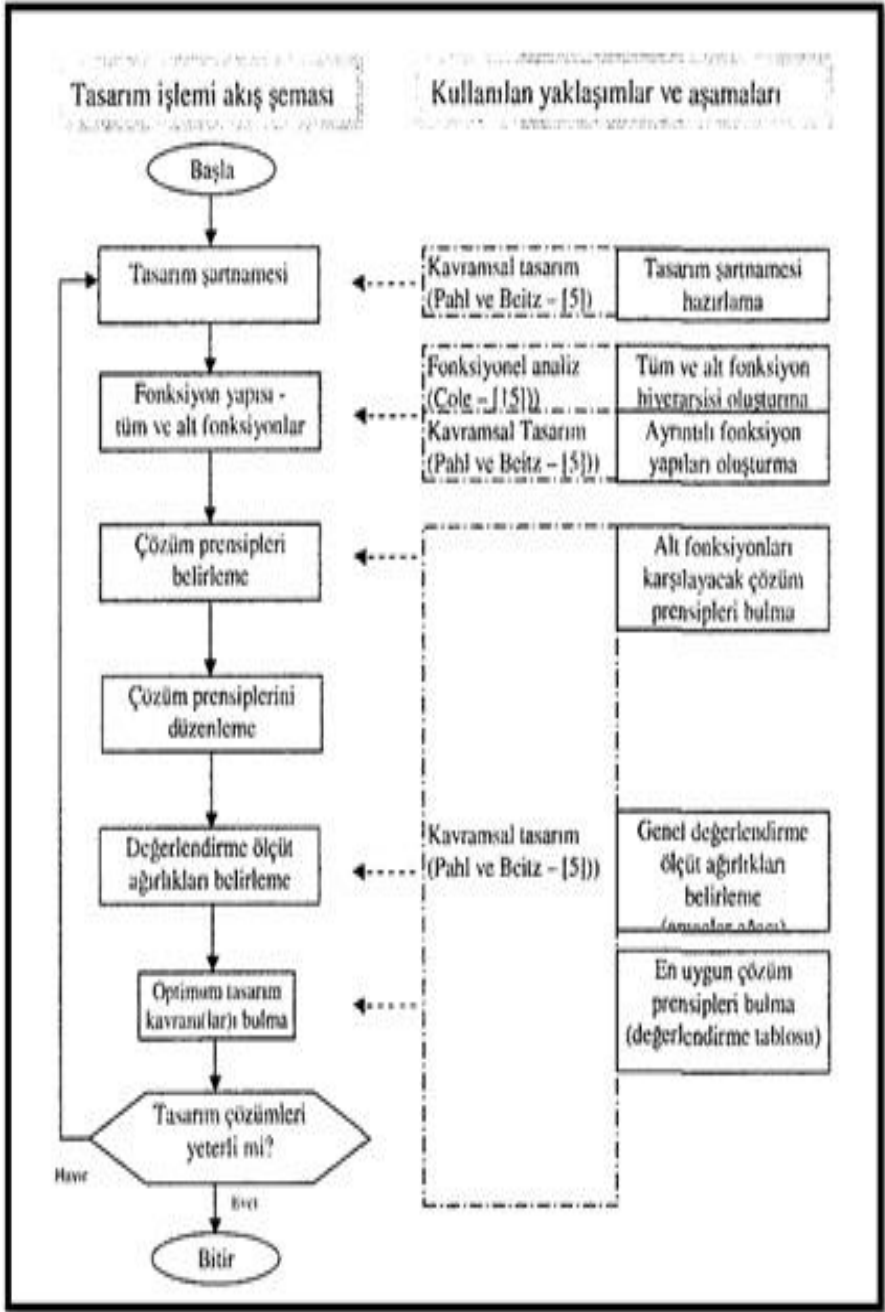
- Hedef kitle doğrultusunda analiz becerisi,

- Bu analizler doğrultusunda tasarımında işlevselliği ve yaratıcılığı estetik açıdan birleştirecek bilgi ve beceri gücü,
- Gerekli olduğu takdirde en başa dönebilecek kararlılık,
- Yeniliklere açık ve duyarlılık bilinci yüksek,
- Sabırlı ve titiz,
- Maddi ve manevi faktörleri değerlendirebilme,
- Aceleci olmadan detaycı bir biçimde ilerleme yetisine sahip,
- Kendisini net bir şekilde ifade etme ve üslûp olarak net bir şekilde ortaya koyabilme gibi başlıca yetkinlikler şeklinde sıralayabiliriz.

Yukarıda bahsi geçen bu yetkinliklerin şekil 1 ve 2 'de yer alan Pahl ve Beitz'in mühendislik tasarım yaklaşımı olarak ortaya koydukları Kavramsal Tasarım süreci basamakları ile birlikte ele alınması, içerisinde bulunduğumuz tekstil tasarım olgusu için büyük önem arz etmektedir. Bunun nedeni özellikle son yıllarda tekstil tasarım alanlarında modern süreçte üst düzey teknolojilerin kullanılması sonucu firmalar ve tasarımcı için tasarım sürecinde önemli yol gösterici bir nitelikte olmasıdır.

Şekil 1: Tasarım işlem basamakları (Mayda ve Börklü, 2008, s. 15)

Şekil 2: Tasarım işlem modeli (Mayda ve Börklü, 2008, s.16)

Tablo 1: Kursiyerler ve firmaların anket analizlerinden elde edilen tasarımcıda bulunması gereken özelliklerin dağılımı

	Yaratıcı ve özgün olma		Malzeme bilgisi		Teknik Bilgi		Sektör Bilgisi		Adaptasyon		Tasarım programlarını etkin kullanma		Sanatsal ve estetik algı		Araştırmacı		Sabır titizlik	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Kursiyerler																		
Az			2	13,33	1	6,67			2	13,33			1	6,67				
Orta	5	33,33	4	26,67	4	26,67	7	46,67	5	33,33	6	40,00	4	26,67	5	33,33	6	40,00
Çok	2	13,33	3	20,00	4	26,67	4	26,67	5	33,33	4	26,67	4	26,67	4	26,67	3	20,00
Pek çok	6	40,00	4	26,67	5	33,33	2	13,33	2	13,33	4	26,67	4	26,67	4	26,67	4	26,67
Cevapsız	2	13,33	2	13,33	1	6,67	2	13,33	1	6,67	1	6,67	2	13,33	2	13,33	2	13,33
Toplam	15	100,00	15	100,00	15	100,00	15	100,00	15	100,00	15	100,00	15	100,00	15	100,00	15	100,00
Σ (15)																		
Firmalar	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Az					1	25,00					1	25,00						
Orta			1	25,00			2	50,00	1	25,00			1	25,00	1	25,00		0,00
Çok	3	75,00	2	50,00	2	50,00	2	50,00	2	50,00	2	50,00	2	50,00	2	50,00	2	50,00
Pek çok	1	25,00	1	25,00	1	25,00			1	25,00	1	25,00	1	25,00	1	25,00	2	50,00
Toplam	4	100,00	4	100,00	4	100,00	4	100,00	4	100,00	4	100,00	4	100,00	4	100,00	4	100,00
Σ (4)																		

Tablo 1 incelendiğinde kursiyerlerin %40' ı yaratıcı ve özgün olma maddesini pek çok olarak değerlendirirken, firmaların %75' i aynı maddeyi çok şeklinde değerlendirmiştir. Firmalar diğer maddeleri %50 oranında çok olarak sınıflandırırken, kursiyerlerin diğer maddeleri farklı oranlarda değerlendirdiği görülmektedir. Bu veriler ışığında tekstil firmaları ve kurs programlarında yer alan kursiyerlerin sadece ilk maddede birleştikleri diğer maddeler açısından bir paralellik göstermedikleri verisine ulaşılmıştır. Sonuç olarak kursiyerlerin tasarımcıda bulunması gereken özellikler ile ilgili bilgilerinin yeterli olduğu ama firmaların görüşleri ile örtüşmediği izlenmiştir.

3.2. Tekstil Sektörü İçerisinde Tasarım Sürecinde İzlenen Aşamalar

Tasarım aşaması hangi alanda olursa olsun oldukça uzun ve düşündürücü bir süreci içerisindedir. Bu sürecin gerek geleneksel anlamda gerekse teknolojik anlamda sırasıyla izlenmesi gerekli olan belirli evreleri vardır. Kuzu ve Çankaya tarafından bu evreler;

- Problemin tanımlanması
- Problemin kuramsal olarak incelenmesi
- Var olan tasarım prensipleri ve kuramlar ile tasarımın yapılması
- Veri toplama sürecinin planlanması
- Tasarımın uygulanması
- Veri toplanması ve verilerin analizi
- Karar verme ve tasarım planı
- Tasarımın düzeltilmesi ve yenilenmesi
- Araştırma raporunun yazılması olarak belirlenmiştir (Kuzu ve Çankaya, 2011: 25).

Tablo 2: Kursiyerlerin anket analizlerinden elde edilen tasarım aşamaları ile ilgili dağılım

	Malzeme seçimi		Desen araştırma ve geliştirme		Tasarım çizim ve renklendirme		Sunum		Arşivleme		Simülasyon	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Hiçbir	1	6,67					1	6,67	1	6,67	1	6,67
Az	1	6,67									1	6,67
Orta	3	20,00	6	40,00	6	40,00	4	26,67	5	33,33	4	26,67
Çok	1	6,67	2	13,33	2	13,33	2	13,33	2	13,33	1	6,67
Pek çok	3	20,00	5	33,33	7	46,67	4	26,67	3	20,00	3	20,00
Cevapsız	6	40,00	2	13,33			4	26,67	4	26,67	5	33,33
Toplam	15	100,00	15	100,00	15	100,00	15	100,00	15	100,00	15	100,00
Σ (15)												

Tablo 2' deki kurs programları doğrultusunda kursiyerlerin tasarım aşamaları ile ilgili bilgiler değerlendirildiğinde %46 ile tasarım çizim ve renklendirmenin pek çok olarak sınıflandırılmış olduğu, %6,67 oran ile malzeme seçimi, sunum, arşivleme ve simülasyon aşamalarının hiçbir olarak sınıflandırıldığı saptanmıştır. Ayrıca yukarıda bahsi geçmekte olan Kuzu ve Çankaya' nın belirlemiş olduğu tasarım sürecinde izlenmesi gereken tasarım evreleri ile bir uyum göstermediği tamamen farklı bir süreç izlendiği belirlenmiştir.

Tablo 3: Kursiyerler ve firmaların anket analizlerinden elde edilen tasarım sürecinde izlenmesi gereken aşamalar ile ilgili dağılım

Kursiyerler	F	%
Gözlem ve Dikkat	1	6,67
Araştırma, teknik bilgi, iyi bir eğitim	1	6,67
Her yeni bir tasarım kendini geliştirme sürecinde önemli	1	6,67
Cevapsız	12	80,00
Toplam	15	100,00
Σ (15)		
Firmalar	F	%
Tarz ve renk kullanılacak yere göre dizayn, uyum	1	25,00
Müşteri isteği doğrultusunda araştırma yapılır ve sonrasında tasarım aşaması ve sonra kalıp çıkarılır	1	25,00
Cevapsız	2	50,00
Toplam	4	100,00
Σ (4)		

Tablo 3 incelendiğinde kursiyerlerin %80 ve firmaların %50 oranlarında bu veri belirleyicilerini cevapsız bıraktığı gözlemlenmiştir.

Sonuç olarak tablo 2 ve 3 neticesinde tekstil firmaları ve tekstil sektörü dijital baskı tasarımı alanına istihdam edilecek tasarımcılar noktasında, tasarım sürecinde izlenilmesi gereken aşamalar ile ilgili olarak çoğu katılımcının yarı yapılandırılmış görüşme formlarındaki ilgili alanı cevapsız bıraktığı, cevaplanan kısımlarda ise bir bilgi eksikliğinin olduğu saptanmıştır. Bu eksiklerin giderilmesi için birtakım düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Çünkü dünya bazında tekstil sektörü içerisinde rekabet gücüne sahip olmak için öncelikle kaliteli bir tasarım aşamasına sahip olunması şarttır. Firmalar ve tasarımcılar bu düşünce ile ilerlemelidir. Bu perspektif üzerinden bakıldığında bu alanda faaliyet göstermekte olan kurs programları tekrardan eğitim süreçlerini ele almalıdır.

3.3. Tekstil Firmaları Açısından Sektöre Yönelik Tasarım Kurslarının Teknik Bilgi, Malzeme Bilgisi ve Eğitim Programları ile İlgili Uygulama Aşamaları

Firmalar sektörel anlamda kurs programlarından nitelikli tasarımcı eğitmesini beklemektedir. Ne üzücü ki; firmaların bu yöndeki beklentilerini bu alanda faaliyet göstermekte olan kurs programları karşılamakta yetersiz

kalmaktadır. Bunun nedeni kurs programlarının kaliteli eleman yerine sadece hızlı eleman yetiştirme üzerine kurulu politikalarını izlemeleridir. Durum bu yönde ilerlediğinde birçok yönden eksik tasarımcılar sektör içerisinde yer alamaya başlamaktadır. Vahim olan olgu ise kurs içerisinde yer alan bireylerin verilen bilgileri yeterli görmeleri ve bunu doğru olarak savunmalarınıdır. Aşağıdaki tablolar sırası ile incelendiğinde bahsi geçen sorunlara yönelik veriler açıkça görülecektir.

Tablo 4: Kursiyerlerden elde edilen eğitim süreçleri ile ilgili anket analizlerinin dağılımı

	Teknik bilgi		Malzeme bilgisi		Tasarımlama süreci ve aşamaları		Güncel sektör bilgisi		Bilgisayar destekli tasarım programları	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Kursiyerler										
Hiçbir										
Az	1	6,67	2	13,33						
Orta	4	26,67	4	26,67	6	40,00	6	40,00	7	43,75
Çok	5	33,33	2	13,33	2	13,33	2	13,33	4	25,00
Pek çok	2	13,33	2	13,33	4	26,67	4	26,67	5	31,25
Cevapsız	3	20,00	5	33,33	3	20,00	3	20,00		
Toplam	15	100,00	15	100,00	15	100,00	15	100,00	16	100,00
Σ (15)										
Firmalar	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Hiçbir										
Az			1	25,00			2	50,00	1	25,00
Orta	2	50,00	2	50,00	2	50,00				
Çok	2	50,00	1	25,00	2	50,00	2	50,00	1	25,00
Pek çok									1	25,00
Cevapsız									1	25,00
Toplam	4	100,00	4	100,00	4	100,00	4	100,00	4	100,00
Σ (4)										

Yukarıda yer alan veriler perspektifinde tablo 4 için kursiyerlerin %33,33'ü ile teknik bilginin çok, %33,33'ü ile değer ile malzeme bilgisinin cevapsız diğer verilerin ise orta olarak sınıflandırıldığı belirlenmiştir. Firmaların da kursiyerler ile aynı görüşleri savundukları gözlemlenmiştir. Eğitim süreci ile ilgili olarak araştırmacının da gözlemleri çerçevesindeki veri analizleri ışığında yeterli düzeyde sistematik bir eğitim sürecinin izlenmediği düşünülmektedir.

Tablo 5: Kursiyerlerden elde edilen kurs programı ile ilgili teknik bilgi analizleri

	Dokuma çeşitleri ve desenleme bilgisi		Örme çeşitleri ve desenleme bilgisi		Nakış çeşitleri ve desenleme bilgisi		Baskı çeşitleri ve desenleme bilgisi	
	F	%	F	%	F	%	F	%
Hiçbir	2	13,33	3	20,00	3	20,00		
Az	3	20,00	2	13,3	2	13,33	1	6,67
Orta	5	33,33	5	33,33	4	26,67	5	33,33
Çok	2	13,33	1	6,67	1	6,67	3	20,00
Pek çok							6	40,00
Cevapsız	3	20,00	4	26,67	5	33,33		
Toplam	15	100,00	15	100,00	15	100,00	15	100,00
Σ (15)								

Tablo 5 için kursiyerlerin büyük çoğunluğunun %40 ile baskı çeşitleri ve desenleme bilgisini pek çok olarak sınıflandırdığı saptanmıştır. Bu bilgi belirlenen kurs programında, sadece dijital anlamda tasarım programlarının öğretimine yönelik bir eğitimin söz konusu olduğunu teknik anlamda ekstra bilgilere yer verilmediğini ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 6: Kursiyerlerden elde edilen kurs programı ile ilgili malzeme bilgisi analizleri

	Elyaf bilgisi		Renk Bilgisi		Dokuma, nakış veya baskı makine bilgisi	
	F	%	F	%	F	%
Hiçbir	3	20,00			1	6,67
Az	2	13,33			2	13,33
Orta	2	13,33	5	33,33	2	13,33
Çok			3	20,00	2	13,33
Pek çok			4		2	13,33
Cevapsız	8	53,33	3	20,00	6	40,00
Toplam	15	100,00	15	73,33	15	100,00
Σ (15)						

Malzeme bilgisi ile ilgili olarak tablo 6 doğrultusunda kurs programları içerisindeki kursiyerlerin %33,33' ünün renk bilgisini orta, %20' sinin elyaf bilgisini hiçbir olarak belirlemiş oldukları izlenmiştir. Şu an var olan kurs programlarının büyük bir çoğunluğunun bu noktada çok büyük eksiklikleri içerisinde barındırdığı bir eğitim sürecini benimsedikleri

görülmektedir. Tekstil tasarımın hangi alanında olursa olsun gerek baskıda gerekse dokumada elyaf ve renk bilgisi tasarımın oluşturulması açısından son derece önem arz etmektedir.

Tablo 7: Firmalardan elde edilen tasarım kurslarının teknik bilgi, malzeme bilgisi ve eğitim süreçleri ile ilgili genel analiz dağılımı

	F	%
Hiç		
Çok az		
Biraz	1	25,00
Orta	2	50,00
İyi	1	25,00
Çok iyi		
Toplam	4	100,00
Σ (4)		

Tablo 7 firmaların mevcut olan tasarım kurslarının vermiş oldukları teknik bilgiyi, malzeme bilgisini ve eğitim süreçlerini %50 oranında orta şeklinde değerlendirdikleri belirlenmiştir. Tasarımcı ve firmalar için en temel gereksinim olan malzeme ve teknik bilgi kısmı bazen hızlı bir şekilde üzerinden geçilmekte, bazen ise eğitim programına hiç dahil edilmediği gözlemlenmiştir. Günümüz tekstil tasarım kurs programları, teknik ve malzeme bilgisi kısmından çok tasarım aşamasında teknoloji çerçevesinde talep odaklı ürün tasarımı üzerine ağırlık vererek ilerlemektedir.

3.4. Tekstil Firmaları Tarafından Sektöre Yönelik Kursların Eğitim Programlarına ve İstihdam Ettikleri Tasarımcılara İlişkin Görüş ve Değerlendirmeleri

Tekstil tasarımına yönelik firmalar için, bu alandaki kurs programlarının objektif bir değerlendirmesi yapıldığında kurs programları; tasarımcı olmak isteyen ya da içerisinde bulunduğumuz çağın gereksinimleri doğrultusunda meslek sahibi olmak amacı ile hızlandırılmış olarak verilen sadece bilgisayar destekli tasarım programları boyutunda adaptasyonu sağlamada verimli olarak değerlendirebileceğimiz ek eğitim programları noktasında yer almaktadır. Tekstil firmalarının sektörel anlamda iç bünyelerinde istihdam edecekleri tasarımcılarda iş tecrübesine, teknik ve malzeme bilgisine, sanatsal ve estetik bakış açısına, yaratıcılığına, geleneksel çizim kabiliyetine, hızlı ve dinamik düşünce gücüne sahip olmakla birlikte çözüm odaklı ve araştırmacı kişilik özelliklerinin üst düzeyde kazanılmış olmasına dikkat ettikleri gözlemlenmiştir.

Dolayısıyla tasarımcı yetiştirmek amaçlı faaliyet göstermekte olan kurs programları, tasarımcı olmayı amaçlamış bireyler için sadece bilgisayar destekli çizim programlarını öğrenme ve belki daha fazla adaptasyon sağlayarak hızlandırma evresinde fayda sağlayabilmektedir.

Firmalar açısından bu yeterli bir kazanım mıdır noktasında firmalar için yeterli olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 8: Firmalar açısından kurs programlarında yer verilmesi gereken konular ile ilgili dağılım

	Teknik bilgi		Malzeme bilgisi		Bilgisayar odaklı tasarım programları		Sanatsal bakış açısı ve estetik		Özgünlük	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Hiçbir										
Az										
Orta	1	25,00								
Çok	3	75,00	2	50,00	2	50,00	3	75,00	3	75,00
Pek çok			2	50,00	2	50,00	1	25,00	1	25,00
Toplam	4	100,00	4	100,00	4	100,00	4	100,00	4	100,00
Σ (4)										

Firmalar mevcut kurs programlarının teknik bilgi, sanatsal bakış açısı, estetik ve özgünlük yetkinliklerine daha fazla yer vermesi gerektiğini savunmaktadır ki; bu noktada tablo 8 incelendiğinde veriler de bu bilginin doğruluğunu göstermektedir. Çünkü tasarımsal anlamda gerekli bakış açısına ve özgünlüğe sahip olunmadığında işlevselliği sağlama aşamasında sıkıntı oluşmaktadır. Buna paralel olarak söz konusu firmaların sektörel pazar içerisinde rekabet gücü zayıflamaktadır.

Tablo 9: Firmalar açısından tekstil tasarımcıda aranan nitelik ile ilgili analiz dağılımı

	İş tecrübesi		Eğitim düzeyi	
	F	%	F	%
Hiçbir				
Bazen	1	25,00	2	50,00
Çoğu zaman	3	75,00	1	25,00
Her zaman			1	25,00
Toplam	4	100,00	4	100,00
Σ (4)				

Firmaların tekstil tasarımcı ihtiyaçlarını karşılarken tablo 9' da görüldüğü üzere %75 oranında iş tecrübesini çoğu zaman daha fazla dikkate aldığı, eğitim düzeyini ise bazen önemsendiği belirlenmiştir. Bunun nedeni ise katılımcı firmaların iş tecrübesinin, beraberinde hızlı çözüm

yeteneğini getirdiğini düşünmeleridir. Çünkü ortaya çıkabilecek sorunlar karşısında tasarımcı hızlı ve çözüm odaklı ilerleme sağlamalıdır.

Sonuç

Tekstil ve tasarım kavramları hızlı bir değişim yaşamış, çağın gereksinimleri paralellğinde gelişim göstermiştir. Özellikle postmodern çağın getirilerine karşılık vermek adına atılan her adım sonucunda tekstil tasarım beraberinde birçok farklı teknolojik yönelimleri de getirmiştir. Yönelimler ile ilgili olarak özellikle teknolojinin üst düzey evrelerde kullanılmasından kaynaklanan tasarım ve üretim aşamalarından ötürü tasarımcılardan beklenen yeterliliklerde de değişimler oluşmuştur. Oluşan bu değişimleri karşılayabilmek adına günümüz tekstil sektörüne yönelik bu anlamda faaliyet göstermekte olan birçok tekstil tasarım kursları mevcuttur.

Bu noktada günümüz şart ve standartları düşünüldüğünde tekstil sektörü açısından yürütülen araştırma kapsamında araştırmacının da katılımıyla sağlanan veriler ışığında incelenen kurs programı ile ilgili olarak, bu kurs programında yer alan katılımcı bireylerin büyük çoğunluğunun 28-32 yaş aralığındaki bayların olduğu, genel eğitim düzeylerinin lisans düzeyinde ve tekstil tasarım noktasında belirli bir geçmişlerinin olmadığı izlenmiştir. Araştırma doğrultusunda ilerlemeye devam edildiğinde eğitim görmeye başlayacakları programlar ile ilgili olarak net bir bilgiye sahip olmaksızın bu program ile ilgili olumlu düşüncelere sahip oldukları gözlemlenmiştir. Akabinde ilerleyen kurs eğitim programı çerçevesinde ise bu bireylerin aynı olumlu yöndeki kanaatları devam etmiştir. Çünkü kurs programına katılım göstermiş olan bireyler için tekstil tasarım, teknolojik anlamda ele alınacak bir olgu içerisinde yer almaktadır. Dolayısıyla kurs programına katılım sağlayan birey için kazanılması gereken beceri teknoloji çağı doğrultusunda var olan bilgisayar destekli tasarım program yeterliliğidir. Katılımcı bireyin hedeflediği kazanım bazlı devam ettiğimizde, tekstil tasarımına yönelik var olan birçok kurs programının eğitim sürecinin hemen hemen aynı eksen üzerinde ilerleme kaydettiği belirlenmiştir. Belirlenen veriler kapsamında araştırmacının da kursiyer olarak katılımının sağlandığı ve araştırmamıza dahil olmuş kurs programının tekstil tasarımına yönelik olarak yürütmüş olduğu desen tasarımı eğitim sürecinde kullanılan tasarım programlarının Dijital Baskı amaçlı kullanılan Photoshop ve Illustrator yazılımları olduğu saptanmıştır.

“Kurs sürecinde Photoshop ve Illustrator yazılımları ile oluşturulan desen tasarımları yaratıcılık, estetik, özgünlük gibi tasarım kavramlarının yanı sıra asıl temel gereksinim olan tekstil teknik ve malzeme bilgileri ile aynı düzeyde yer verilmiş midir?” noktasında anketlerden elde edilen bilgiler ışığında tekstil tasarım için gerekli olan birincil teknik ve malzeme bilgisi yetkinliklerinin özellikle tekstil tasarım bazında hiçbir geçmiş

bağlantısı olmayan bir birey için yetersiz olduğu verisine ulaşılmıştır. Tekstil tasarım kurs programları için, sektöre istihdam edilecek tasarımcının desen tasarım program kullanımı ve sektör bilgisine hâkim olması tasarımcı olarak ele alınmasında yeterli olmaktadır. Fakat tam bu evrede araştırmaya katılan tekstil sektörü içerisinde yer alan firmalardan elde edilen bilgilere bakıldığında mevcut kurs programları ile firmaların bazı hususlarda örtüşmediği analiz edilmiştir. Firmalar; bünyesinde yer alacak bir tasarımcıda alanında teknik bilgisi üst düzeyde olan ve hızlı üretim yapabilecek nitelikte bireyler aramaktadır.

Kurs programları dahilinde elde edilmiş olan kısa dönemlik bir bilgi ışığında, faaliyet içerisinde olan tasarımcılar firmalar için istedikleri nitelikleri karşılayamayan bireylerdir. Çünkü sadece tasarım programı kullanıyor olmak, firma için yeterli bir unsur değildir. Bunun için firmaların görüşleri doğrultusunda bir tasarımcının özellikleri;

- Sanatsal bakış açısı,
- Estetik algısı,
- Teknik ve malzeme bilgisi,
- Kriz çözüm becerisi,
- Geleneksel ve bilgisayar destekli çizim becerisi,
- Araştırmacı,

• Güncel sektör analizi kabiliyeti şeklinde belirlenmiştir. Kurs programlarının tüm bu bahsi geçen unsurlardan sadece bir tanesini karşılıyor olması bu yöndeki kurs programlarının tekstil sektörü içerisindeki firmalar için fayda sağlayacak düzeyde olduğu anlamına gelmemektedir.

Firmalar, bu yönde var olan kurs programlarının tekstil tasarım alanında eğitim almış olan veya uzun yıllardır bu alanda faaliyet gösteren bireylerin hızlarını arttırmak ve bilgisayar destekli tasarım programlarındaki eksikliklerini gidermek doğrultusunda olduğunda son derece yararlı olacağını düşünmektedir.

KAYNAKÇA

Yazılı Kaynaklar

- AKKAYA, Sebahat (2011). “Teknolojiyle Birlikte Grafik Tasarımın Değişen Adı (Yüzü) ‘İletişim ve Tasarım’ ya da ‘Görsel İletişim Tasarımı’ ve Diğerleri”. *I. Sanat ve Tasarım Eğitim Sempozyumu*, Ankara.
- AKPINARLI, Feriha ve diğerleri (2014). *Kahramanmaraş El Sanatları*. Cilt I. Ankara: Hangar Marka İletişim Reklam Hizmetleri Yayıncılık.
- ATALAYER, Günay (1994). “Anadolu’da Yaşayan Mekikli El Dokumacılık Tekstil Tasarım ve El Sanatı İlişkisi”. *Kamu ve Özel Kuruluşlarla Orta Öğretimde, Üniversitelerde El Sanatlarına Yaklaşım ve Sorunları Sempozyumu*, Ankara.

- BÜBER, Nihal (2012). *Günümüz Bazı Modacılarının 15.yy. ve 16.yy. Osmanlı Saray Kumaşlarının Desen, Renk ve Kompozisyon Özelliklerinden Esinlenerek Yaotıkları Yeni Koleksiyonlar*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ÇİNİ, Çiğdem Asuman (2001). "Sanayi Devriminde Tekstil". *Antik Dekor Dergisi*, (66), s. 66- 69
- DUR, Banu İnanç (2011). "Ayrı Bir Disiplin Olarak Bilgilendirme Tasarımında Görsel İletişim Tasarımı Eğitiminde Tasarımcıya Kazandırdığı Perspektif". *I. Sanat ve Tasarım Eğitim Sempozyumu*, Ankara.
- EKİNCİ, Özlem (2008). *Tekstilde Tasarım Üretimi ve Tasarımcı Profili*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- İNALCIK, Halil (2008). *Türkiye Tekstil Tarihi Üzerine Araştırmalar*. İstanbul: Türkiye İşbankası Yayınları.
- KIRTUNÇ, Erkan (1989). "Saraydan Giyim Örnekleri". *Kültür Sanat Dergisi*, 1 (4), s. 83.
- KUZU, Abdullah ve diğerleri (2011). "Tasarım Tabanlı Araştırma ve Öğrenme Ortamlarının Tasarımı ve Geliştirilmesinde Kullanımı". *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 1 (1), s. 19-35.
- MAYDA, Murat - BÖRKLÜ, Hüseyin (2008). "Yeni Bir Kavramsal Tasarım İşlem Modeli". *Tubav Bilim Dergisi*. 1 (1), s. 13-25.
- ÖZAY, Suhandan (1995). "Tapestry Sanatı". *Antik Dekor Dergisi*, (29), s. 76.
- ÖZLALE, Ümit (2016). "Sanayi 4.0 ve Tekstil Sektörü". *İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği Raporu*, İTHİP.
- SAĞOCAK, Mehtap (2003). *Tasarım Tarihi*. Bursa: Livane Matbaacılık.
- SARIOĞLU, Halide (1992). "El Sanatlarında Tasarım Eğitiminin Önemi". (Ayrı Basım). *Kamu ve Özel Kuruluşlarla Orta Öğretimde, Üniversitelerde El Sanatlarına Yaklaşım ve Sorunları Sempozyumu*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi
- SARIOĞLU, Halide ve diğerleri (2012). "Kumaş Bilgisi ve Tasarımdaki Önemi". *Akdeniz Üniversitesi G.S.F. Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü I. Uluslararası Moda ve Tekstil Tasarımı Sempozyumu*, Antalya.
- SEZGİN, Şerife - ÖNLÜ, Nermin (1992). "Tekstilde Tasarım Olgusu". *Tekstil ve Mühendislik Dergisi*. 6 (32), s. 84- 89.
- TEZCAN, Hülya (1993). "Kumaş Sanatı". *Geleneksel Türk Sanatları*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Elektronik Kaynaklar

URL-1: Türk Dil Kurumu. <https://bit.ly/2PiRizb> (Erişim: 11.11.2018)